הפיליפינים: הרוצח — מארכוס!

ממשלת ארצות־הברית הביעה זעזוע, וגינתה „במונחים תקיפים ביותר" את רציחתו של מנהיג האופוזיציה בפיליפינים, בניגו אקינו, בידי סוכני הנשיא פרדיננד מארכוס. עם זאת, אין מצפים לצעדים אמריקאיים כלשהם כלפי בן־בריתם הנאמן.

החזה בין שתי המדינות על הארכת זכותם של האמריקאים להמשיך ולקיים את בסיסי האוויר והים שלהם באיים, עומד לפני חידוש בתחילת השנה הבאה. זהו מועד מסורתי לסחיטת הנאות כלכליות, ויתורים פוליטיים ומחוות יוקרתיות. הנשיא מארכוס, השולט ביד ברזל בפיליפינים כבר 18 שנה, נהנה מידידותו החמה של נשיא ארצות־הברית, רונאלד רגן. ג'ימי קארטר התייחס למארכוס בקרירות יתרה. האפיפיור יוחנן פאולס השני, שביקר בפיליפינים בשנת 1981, לא היסס מלרמוז לנשיא בפומבי, שאל לו לרמוס את זכויות־האדם בארצו.

נשיא מארכוס
אנשי־סוד ישראליים

האלמנה קוראזון אקינו בהלוויה
נגד אמיטה פרון הפיליפינית

מאז ביקורו של האפיפיור נוקטת הכנסייה הקאתולית המקומית עמדות אופוזיציוניות מובהקות, ומשכה, כתוצאה מכך, עשרות אלפי צעירים שגילו עד או אדישות לכל נושא רתי.

רגן, כאמור, לא התייחס כלל לנושא זכויות־האדם, שיבח את מארכוס כבן־ברית מהימן ומסור, וגם אחרי רצח אקינו חזר ואישר שביקורו בפיליפינים בתחילת נובמבר אכן יתקיים.

הגופה הנעלמה. אקינו, שנרצח בגיל 51, חזר אחרי שלוש שנות גלות כדי להשתתף בבחירות לנשיאות ב־1984. משקיפים אמריקאים הביעו את הסברה שאקינו חשב שיש לו הפעם סיכויים סבירים להנחיל למארכוס תבוסה, או לפחות לערער, באורח משמעותי, את שילטון היחיד שלו.

נראה שגם מארכוס עצמו חשש מאקינו. סיכום הדעויות מצביע בבירור על העובדה שאקינו לא נורה על־ידי האלמוני בג'ינס, שנרצח על־ידי שוטריו של מארכוס. עיתונאי יפאני שנלווה לאקינו ראה בבירור שוטר שצעד ליד אקינו, והכין את עצמו לירי. אנשי האופוזיציה בבירת מאנילה סיפקו הוכחות עוד יותר משכנעות.

סאלוודור לאורל, ראש אונידו, תנועה המאחדת 12 מיפלגות המתנגדות למארכוס, סיפר לעיתונאים, שאקינו נורה ממרחק של 80 ס"מ. הכדור עבר דרך קודקודו של אקינו בכיוון לקרקע, ויצא דרך הסנטר. הגבר בג'ינס, לעומת זאת, היה נמוך מאקינו ב־20 ס"מ: אין תמה שגופתו הועלמה מייד על־ידי סוכניו של הנשיא, שביצוע, למעשה, רצח כפול.

לאורל הוריע שהרצח יאחד את כל הגופים האופוזיציוניים במאבק עד חורמה נגד מארכוס. הוא איים בפירוש, שאנשים רבים ילכו לגבעות ויילחמו גם באמצעים אלימים, אם מארכוס ישליט מחדש חוקי חירום צבאיים, וישלול מיריביו את האפשרות להאבק באמצעים דמוקראטיים.

חוגים, המקורבים לאונידו, האשימו את ארצות־הברית בסיוע למארכוס, תוך התערבות פעילה בעניינים פוליטיים פנימיים. הבי־בי־סי מסר שוב, שאנשי־צבא לשעבר מישראל מעורבים ב„שמירה על ביטחונו" של מארכוס. בתנאי הפיליפינים מצביעה ידיעה כזאת על מעורבות במילחמתו של הנשיא באופוזיציה, שהגיעה עתה לשיא חדש ברצח אקינו.

אוויטה הפיליפינית. מרכוס עצמו הופיע במסיבת־עיתונאים עם אשתו הסופר־מושחתת אמאלדה („אוויטה פירון של הפיליפינים," תואר המהווה עלבון אפילו לאווה פירון המנוחה) וכמה משריו, כולם מועלים ומרצחים בזכות עצמם, והבטיח „חקירה מלאה" ברצח. בעת ובעונה אחת הודיע רדיו מאנילה, שכוחות הממשלה ימשיכו להילחם עד חורמה בקבוצות גרילה קומוניסטיות ושמאליות. אנשי אונידו, שרובם רחוקים מקומוניזם. חוששים שתחת מסווה של טיהורים אנטי־קומוניסטיים, יושלכו אנשי אופוזיציה רבים לכלא, ואולי אף יוצאו להורג, עם מישפט או בלעדיו.

יש אמת בידיעות שכוחו של השמאל גבר לאחרונה בפיליפינים. השכר בפיליפינים ירוד ביותר, וקיימת תחרות קשה על כל מקום עבודה. שעות העבודה ארוכות, תנאים סוציאליים אינם בנמצא. חברות אמריקאיות רבות הקימו בפיליפינים מיפעלים, כדי להנות מכוח עבודה זול ביותר. זיכיונות למיפעלים זרים נמכרים תמורת שוחד בסכומים גבוהים. החוק הפיליפיני מחייב נוכחות של מנהל בכיר מקומי בכל חברה זרה הפועלת באיים. חוק פטריוטי זה, שנועד, לכאורה, להגן על האינטרסים המקומיים נגד יזמים זרים, מנוצל על־ידי השיכבה השלטת בפיליפינים לרווחים אישיים.

כמעט כל קצין בכיר בצבא הפיליפינים הוא גם חבר מועצת־מנהלים בחברה על־לאומית. כך קונה מארכוס את נאמנות הצבא, במחיר זול עבורו, וכך רוכשות החברות, בחצי־חינם, מאות אלפי פועלים בשכר רעב־למחצה.

אקינו, שהרים את דגל זכויות־האזרח, גמר אומר להילחם גם בניצול הכלכלי. כל המשקיפים תמימי־דיעים שהרצחו מסמל תחילת תקופה קשה של מאבקים קשים, חלקם אף אלימים, בתוך הפיליפינים. אך הנבואות על קץ שילטונו של מארכוס מוקדמות מדי. אין ספק שהוא נתמך על־ידי כוחות אדירים מבחוץ, חרף השינאה הרבה שרוחשים לו בני עמו.

עולם קטן

מרכז אמריקה: מיפנה בדעת־הקהל

יועצי הנשיא רונאלד רגן מגלים לאחרונה דאגה הולכת וגוברת מהמיפנה הבולט בדעת־הקהל האמריקאית, בנושא מרכז־אמריקה.

סקר פרטי שערך מכון לקומוניקציה, והודלף ליומון רב־היוקרה וושינגטון פוסט, קובע שמכל 100 מיכתבים־למערכת בעשרת העיתונים האמריקאים החשובים ביותר, 65 מביעים התנגדות מוחלטת למעורבות האמריקאית באיזור, 10 חולקים על הנשיא בפרטים חשובים, רק 20 תומכים באורח חד־משמעי בבית־הלבן. 5 נוטים לחשוב שרגן איננו תקיף דיו וממליצים על פלישה צבאית מאסיבית לניקארגואה, ואפילו לקובה.

המיפנה בדעת־הקהל משתקף, כמובן, בדיוני הקונגרס של ארצות־הברית. בית הנבחרים, שבו יש רוב דמוקראטי, מסכל, באורח עיקבי, החלטות והקצבות שנועדו לתמוך בקונטראס. המחתרת האנטי־סאנדיניסטית הממומנת בהונדוראס. הסינאט, שהוא באורח מסורתי שמרני יותר, ובו יש כיום רוב רפובליקני, תומך אומנם ברגן, אבל קיימת, גם בסיעת הרוב, תסיסה שלא היתה כה בולטת בעבר הקרוב.

רגן ויועציו משתדלים, כמיטב יכולתם, לגייס תמיכה במדיניותם. מסע ההתעוררות של הבית־הלבן ממשיך להתמקד בלובי היהודי. לא רק בני־ברית, אלא גם אירגון הנשיאים עוסק במלאכה בזוייה של גיוס שרולה ימנית, שתתמוך ברצח־עם מאסיבי, שזוממים רונאלד רגן והנרי קיסינג'ר לבצע במרכז אמריקה בחודשים הקרובים.

בריטניה: חוצפה

כותרת זו מופיעה השבוע ביומן הטיימס הלונדוני, אחד המדורים הפופולאריים ביותר בעיתון רב־היוקרה. הסיפור עצמו הוא לא פחות מעניין מהכותרת ה„יהודית", שנכנסה כבר מזמן

לעגה הכללית בארצות האנגלו־סכסיות. מסתבר שמו"ל ערבי בשם נעים עטאללה הגיש את אחד מרבי־המכר של הוצאתו, כמועמד לפרס וויגנייט. הפרס, 3000 ליש"ט, מוענק כל שנה לספר המעורר עניין מיוחד בנושאים יהודיים וישראליים.

עטאללה סבור שסיפרו של טוני קליפטון, האל בכה, תואם הגדרה זו בשלימות. קליפטון מביא בסיפרו עדות חיה ומרתקת על המצור הישראלי על ביירות ב־1982, ולא חוסך מקוראיו תיאורים מפורטים של ההרס, ההשמדה, אובדן חיי חפים מפשע, ושאר הזוועות שבוצעו על ידי הארטילריה וחיל האוויר של צה"ל בלבנון. הסופר שהה בביירות בעת המצור, וככל הביקורות הרבות שפורסמו בבריטניה על סיפרו, לא הוטל כל ספק באוטנטיות המוחלטת של תיאוריו. ועדת פרס וויגנייט עדיין לא הגיבה על ה„חוצפה" הערבית־בריטית. קליפטון ועטאללה הודיעו לכתב הבי־בי־סי שהם מבינים שאין בידם להשפיע על החלטות הוועדה. עם זאת הם תובעים ממנה לדון במועמדות של האל בכה. „אין בתקנות הוועדה שום סעיף, האוסר על לא־יהודי להציג מועמדות. אם הוועדה תדחה אותנו על הסף, נתבע אותם לדין בעוון עבירה על „חוק היחסים הבינגזעיים" THE RACE RELATIONSACT, הנהוג בבריטניה."

הפיברוק הגדול

בכל עיתוני העולם, כולל הצהרונים הישראליים, מופיעות בכל יום ידיעות מוזרות ופיקנטיות, הנקראות בנשימה עצורה על־ידי המוני בני־אדם.

עגלים שנולדו עם שני ראשים, ארכיבישופים המקיימים טיקסי וחד, אבות חורגים הנישאים לבנות־הם הקטינות, כלה שדוחה חתונה מכיוון ששימלתה הלבנה נגנבה, עקרות־בית שזכו במיליוני דולר בהגרלת למיניהן ותרמו את הכסף לכנסייה, תרופות חדשות נגד קרחת, קרירות מינית, אימפוטנציה או אלכוהוליזם, אוצרות בלומים שהתגלו בספינות שטבעו לפני מאות שנים, רוגמנית־צמרת שאיננה אלא גבר אב לארבעה ילדים, בעל קנאי מאיסליה שהוביל את אשתו ומאהבה, עידזמים כבנים היוולדם, במרכז העיירה הים־תיכונית הקטנה...

ובכן, צוות של עיתונאים שוודיים הגיע למסקנה שרוב הידיעות האלה אינן, אלא בדותות בלתי־מזיקות, המיוצרות באורח המוני על־ידי סיטונאי תיקשורת באירופה ובארצות־הברית.

העולם אינו מיותם, כמובן, מאירועים מעניינים ויוצאי־דופן, אבל כל־התיקשורת זקוקים לכמויות מיסחריות של מידע כזה. קיימים במערב עיתונים רבים, שרוב עמודיהם מוקדשים לנושאים כאלה. יומונים ושבועונים בעלי תפוצה המונית (למשל, ניוז אוף דה וורלד הבריטי, המוכר שישה וחצי מיליון עותקים בכל יום ראשון) מתעלמים מפוליטיקה כמעט לחלוטין, ומרתקים את הקורא אך ורק באמצעות פרשיות־מין, עיסקי כישוף, שערוריות ומעשיות „לא ייאמן כי יסופר."

לדברי השוודים יש סוכנויות־ידיעות ועיתונאים ממולחים, המרוויחים הון־תקע מפיברוק סיפורים, המעוררים בנו השתאות או ציפיה. כמעט בכל יום.